

İnternet Yönetişimi

Çok Paydaşlı Yaklaşım Neden İşe Yarıyor

Özet

- Çok paydaşlı yönetişim (*multistakeholder governance*) bünyesinde üç unsur etkilidir: a) sınırsız ve serbest inovasyon/yenileşim (altyapı), b) merkezi olmayan yönetim kurumları (yönetişim) ve c) açık ve kapsayıcı süreçler (insan).
- İnternet açık, dağıtım, bağlantılı ve uluslararası bir yapıya sahiptir. İnternet yönetişiminde çok paydaşlı yaklaşım İnternet'in kendi DNA'sından türemiş olup bu sayede gelişimini sürdürmektedir.
- Uluslararası seviyede kabul edilen bir norm olarak çok paydaşlı yaklaşımlardan birçok alanda yararlanılmaktadır. Diğerlerinde olduğu gibi İnternet alanında da çok paydaşlı yaklaşım, küresel olarak dağıtım, bir ağa ilişkin politik kararların verilmesinde yaygın olarak kabul edilen en ideal yoldur. Bu kabul, giderek artan sayıda uluslararası örgütün bildiri, karar ve olağan faaliyetlerinde kendini göstermektedir.
- Çok paydaşlı karar alma Şeffaf, sürdürülebilir ve –her Őeyin ötesinde– etkin bir süreçtir. Sürece katılımın ve katkıların niteliği arttıkça, çıktıları ve bunların hayata geçirilmesini de daha nitelikli hale gelmektedir.
- İnternet'le beraber İnternet'e bağımlı dijital ekonomi ve topluluklar da evrim geçirmektedir; dolayısıyla çok paydaşlı yaklaşımın da kendini yeni zorluklara göre uyarlaması gerekmektedir.
- İnternet Society, başarılı bir çok paydaşlı karar alma sürecinin evriminin izleyen aşamasını yönlendirecek dört nitelik geliştirmiştir: kapsayıcılık ve Şeffaflık; kolektif sorumluluk; etkin karar alma ve hayata geçirme; dağıtım ve uyumlu yönetişim aracılığıyla işbirliği.

Çok paydaşlı yaklaşım bir alet çantası gibidir, tek bir çözümden ibaret değildir

Birçok insan “çok paydaşlı model”den tek bir çözümmüş gibi bahsetmektedir. Fakat aslında her yerde ve her meselede uygulanabilecek tek bir model yoktur. Bunun yerine çok paydaşlı yaklaşım ortak bir temele dayanan araç veya yöntemler sunmaktadır:

Fikir paylaşımında bulunmak ve bir oydaşma siyaseti geliştirmek üzere, farklı yerlerden insan ve örgütlerin bir arada katılımı.

İki inşaat malzemesini karşılaştıralım: beton ve bambu. Beton kaskatıdır ve esnek değildir. Yüksek binalar inşa etmek için betona ihtiyaç duyarız, ama tek başına büyük sarsıntılara dayanması mümkün değildir. Bambu ise Őařırtıcı bir şekilde güçlü ve daha önemlisi esnektir. Doğru yerde kullanıldığında kendi ağırlığından katlarca fazlasını taşıyabilir. Çok paydaşlı yaklaşım da biraz bambu gibidir. Çevik, uyarlanabilir ve ilk göründüğünden daha güçlü.

Tartışmalara farklı alanlardan uzmanların katılımı ve çeşitli menfaatlerin etkili bir Şekilde temsil edilmesi ile küresel sorunlara daha iyi cevaplar bulabiliriz.

Neden çok paydaşlı yaklaşım kullanılmalı?

Çok paydaşlı yaklaşım, adil balıkçılık haklarının paylaşılmasından tapu sicillerinin dijitalleştirilmesine ve uluslararası bir örgütün etik kurallarının geliştirilmesine kadar birçok alanda kullanıldı. Bu yaklaşım özellikle şu nitelikleri gösteren meselelerde etkili olmaktadır:

- Kararların geniş ve dağınık bir çerçevede yer alan insanları ve menfaatleri etkilemesi,
- Çeşitli sektör ve ülkelerin kesişen hak ve sorumluluklarının söz konusu olması,
- Teknik uzmanlık gibi farklı uzmanlık alanlarının gerekli olması, ve
- Kararların meşruluğu ve onaylanmasının bu kararların uygulanmasını doğrudan etkilemesi.

Çok paydaşlı yaklaşım, ihtiyaç duyduğumuz karmaşık sistemleri, bu sistemler bir yandan işlemeye devam ederken korumamızı ve geliştirmemizi mümkün kılmaktadır.

İnternet ve çok paydaşlı yaklaşım

İnternet, eşit insanların oluşturduğu küresel bir topluluğun ortak teknik uzmanlığından yararlanan kamu sektörü, özel sektör, akademi ve sivil toplum tarafından geliştirilmiştir. Günümüzde İnternet altyapısının büyük bölümü farklı ülkelerde bulunan çeşitli paydaşlar tarafından idare edilmektedir. Bu, İnternet'in her parçasının diğer birçok parçasıyla birlikte faaliyet gösterebileceğine güven duyabildiği, fakat çoğu zaman tek başına faaliyet gösterdiği, karmaşık ama güçlü bir ekosistemdir.

İnternet'in inovasyon ve ekonomik büyüme için küresel bir platform haline gelmesini sağlayan, anahtar İnternet ilkeleriydi:

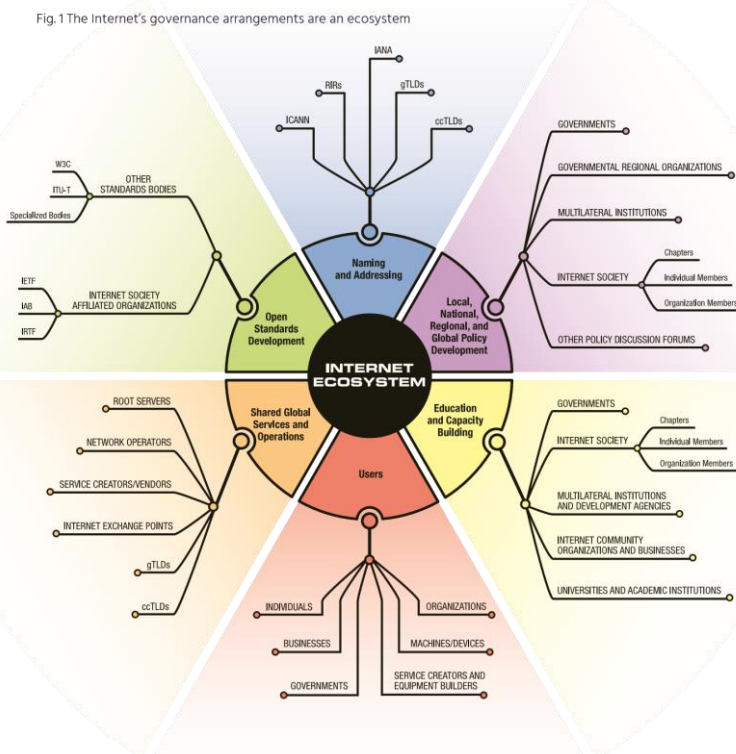
- Tabandan yukarı katılımcı süreçler,
- Sistemlerin istikrar ve bütünlüğüne öncelik verilmesi ve
- Temeli teşkil eden teknolojilerin açık yapısının korunması.

Bu ilkeler birer "eklentiyi" değil, İnternet'in DNA'sının unsurlarıdır.

İnternet yönetişimi ekosistemi

İnternet'in yönetilişi, İnternet'in kendisini yansıtmaktadır: açık, dağıtım, bağlantılı ve uluslararası. İnternet nasıl birlikte işlerliğe dayanıyorsa, onu yöneten parçalar da aynı niteliktedir.

Bu örgütlerin oydaşmaya dayalı kararlarını verme usulleri, halen İnternet teknik uzmanlar topluluğunun ilkelerini yansıtmaktadır – açıklık, uçtan uca ağ oluşturma ve en önemlisi etkinlik.

Uygulamada çok paydaşlı yaklaşım

IANA'nın Devri

Internet Assigned Numbers Authority (IANA) İnternet Protokol (IP) numaraları dahil, birçok benzersiz İnternet tanımlayıcısını idare etmektedir. Ayrıca "kök alanlar"ın kamuya açık sicillerini, .uk ve .com gibi üst seviye alan adı operatörlerinin kayıtlarını tutmaktadır. IANA, Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) tarafından ve ABD hükümeti ile yapılan sözleşme uyarınca yönetilmektedir.

2013 yılında Internet Society'nin de aralarında olduğu birçok teknik İnternet teşkilatının liderleri, IANA fonksiyonlarının küreselleştirilmesi, IANA'nın faaliyetlerinin ABD hükümetinin denetiminden çıkarılmasına yönelik dönüşüme dair bir önerinin hazırlanacağı süreçte, devletler dahil tüm paydaşların tam katılımı yönünde çağrıda bulunmuşlardır.

ABD hükümeti de 2014 yılında küresel İnternet topluluğundan, IANA'nın denetimini çok paydaşlı küresel topluluğa devretmek için bir plan yapmalarını istemiştir.

Dünyanın her yanından kamu sektörü ve özel sektörden örgütler, teknik uzmanlar ve sivil toplum temsilcileri bu plan üzerinde çalışmak üzere gruplar halinde örgütlendiler.

Bu insanlar, iki yıldan uzun bir süre boyunca 600'den fazla toplantı yaparak ve konferans bağlantıları kurarak, 32.000'den fazla e-posta listesi mesajı aracılığıyla yeni, tamamen küresel ve çok paydaşlı bir devir planı hazırlamak amacıyla işbirliği içerisinde çalıştılar.

Ortaya çıkan teklif, 2016 yılının Mart ayında ICANN'ın Hükümet Danışma Kurulu'nun da (Governmental Advisory Committee) aralarında bulunduğu tüm paydaşlarca desteklendi ve şu anda ABD hükümeti tarafından değerlendirilmektedir. Bu plan, önemli bir İnternet kaynağının yönetilmesinde çok paydaşlı yaklaşımın nasıl istikrarlı, güvenli, denetlenebilir ve şeffaf bir yöntem sunduğunu ortaya koymaktadır. İnternet nasıl "ağların ağı" ise, İnternet'in küresel yönetişimi de farklı rol ve çalışma yöntemleri mevcut, birbirleriyle kesişmekte olan örgütlerden meydana gelmektedir.

İnternet'e bağımlı kamu sektörü ve özel sektör örgütleri giderek artan şekilde yalnızca İnternet teknolojilerini benimsemekle kalmıyor, "İnternet usulünü" de benimsiyorlar: çok paydaşlı yaklaşım.

Uluslararası örgütler çok paydaşlı yaklaşımı benimsiyorlar

Çok paydaşlı karar alma, İnternet'in evrimini mümkün kılan kolektif bir karar alma süreci olarak ortaya çıktı. Çok paydaşlı karar alma, etkili ve rutin bir faaliyettir ve önceleri büyük ölçüde hükümetlerarası karar alma organları için tasarladığımız bir stratejidir.

2005 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, World Summit on the Information Society (WSIS) etkinliğini çok paydaşlı bir şekilde organize etmeyi kabul etti. O zamandan beri birçok uluslararası ve çok uluslu örgüt, İnternet yönetiminde çok paydaşlı yaklaşımı açık bir şekilde destekledi:

- 2008 – Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (OECD)
- 2009 – Avrupa Konseyi
- 2010 – Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) Tam Yetkili Temsilciler Konferansı
- 2011 – Deauville'de gerçekleşen G8 Zirvesi
- 2014 – Brezilya'da gerçekleşen NETmundial Toplantısı
- 2015 – BM Genel Kurulu WSIS+10 Yüksek Seviyeli Toplantı: çok paydaşlı yaklaşım ve İnternet Governance Forum (IGF) tekrar desteklendi.

İnternet'i bir başarı haline dönüştüren çok paydaşlılık ilkeleri, İnternet siyaseti ve yönetiminde giderek daha fazla kullanılıyor. Bu ilkeler artık İnternet'in nasıl yönetileceğine dair kabul gören uluslararası normlara dönüştüler.

Fakat çok paydaşlı yaklaşım evrimini sürdürüyor ve sürdürmeli de. Akademik çalışmalar çok paydaşlı karar almanın nasıl evrilebileceği ve evrilmesi gerektiğine dair birçok yol tespit etti. Artık bu yolları uygulamaya geçirme zamanıdır.

Bir sorun ne kadar zor ve bağlantılı ise, çok paydaşlılık da bir o kadar çözüme giden yol olarak beliriyor.

Uygulamada çok paydaşlı yaklaşım

OECD Güvenlik İlkeleri

2013-2015 yıllarında Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (OECD), güvenlik ilkelerini gözden geçirdi. Her ne kadar üye ülkeler tarafından yönlendirilse de OECD iş sektörü, sivil toplum, sendikalar ve İnternet teknik uzmanlar topluluğu için de birtakım roller belirledi. Dijital güvenlik risklerinin farklı sektör ve ülkeleri ilgilendirdiği yönünde bir farkındalıkla, yeni ilkeler daha da güçlü bir çok paydaşlı yaklaşımı desteklemektedir.

Paydaşlar, dijital güvenliğin yalnızca teknik değil, ekonomik ve sosyal bir mesele de olduğunu; rolleri ve bağlamları çerçevesinde dijital güvenlik riskleriyle baş etmenin her paydaşın sorumluluğu olduğunu kabul ettiler. Ayrıca sektörler, paydaşlar ve ülkeler arasında işbirliğini de teşvik ettiler.

2015 yılında OECD'nin "Ekonomik ve Sosyal Refah için Dijital Güvenlik Risk Yönetimi" isimli Tavsiye Kararı, kapsamlı geçerliliği nedeniyle tüm dünyada beğeni kazandı.

Başarıya götüren kilit unsurlar nelerdi?

Açık, ortak hedefler – OECD, güvenlik durumunu anlayabilmek, hedefler belirlemek ve temel ilkelerin bir taslağını çıkarabilmek

amacıyla üyesi olan ve olmayan ülkelerle, dört tanınmış paydaş toplulukla (BIAC, TUAC, CSISAC, ITAC) ve davet edilen uzmanlarla çok paydaşlı bir uzmanlık istişaresi yürüttü. Odaklanılan hedefler oydaşmaya ulaşılmasını ve incelemelerin devamını sağladı.

Karşılıklı saygı kültürü – Paydaşlar işe yarar çözümler bulmaya, anlaşılabilir ve gerçekçi katkılar sağlamaya ve birbirlerinin bakış açıları ve harcadıkları zamana saygı göstermeye yönelik açık bir kararlılık gösterdiler. Sekreterliğin (tarafsız bir katılımcı olarak) taslak oluşturması ve koordinasyonu sağlaması da oldukça önemliydi.

Kendi kendini organize eden paydaş grupları kolektif katkı ürettiler.

Mevcut yapı ve ilişkilerin üzerine inşa – OECD İnternet Siyaseti İlkeleri çok paydaşlı yaklaşımların en çok İnternet meselelerinde işe yaradığını zaten gösteriyordu. OECD de sınır ötesi ve sektör ötesi güvenlik meselelerini birlikte çözmek için mevcut paydaş ilişkilerini kullandı. Çok paydaşlı yaklaşımlar, bu süreçte ortaya çıkacak sonucun niteliğinin artırılması ve bu sonucun OECD ülkeleri ile diğer ülkelerde geniş olarak benimsenmesi noktasında mevcut yapılarla başarılı bir şekilde kaynaştı.

Karar alma süreçlerinin süregelen gelişimi için bir çerçeve

Çok paydaşlı yaklaşımı bu kadar faydalı, güçlü ve uyarlanabilir kılan nedir? Ayrıca küresel olarak bağlantılı ve birbirine bağımlı dünyamızın en karmaşık sorunlarına başarılı bir şekilde cevap vermeye devam etmesini nasıl sağlayabiliriz?

Nasıl ki İnternet'in bir milyar insana daha ulaşması gerekiyorsa, çok paydaşlı yaklaşımın da evrilmeye devam etmesi ve böylece gelecek on yılın ve yüzyılın sorunlarını çözebilmesi gerekiyor.

Internet Society, çok paydaşlı karar almaya dair bir dizi nitelik belirlemiştir. Yoğunlaştığımız nokta mükemmel bir modelin idealleştirilmesi değil, karar almanın nasıl en iyi şekilde gerçekleştirileceği konusudur. Bunun sebebi ise, çok paydaşlı karar almanın belli davranış ve uygulamalar dizisi olup neredeyse her yerde uygulanabilir olduğuna yönelik inancımızdır. Bu davranış ve uygulamalar, her bir örgüt veya sürecin işleyişini daha güçlü ve etkin hale getirebilir ve İnternet kaynaklı sınır ötesi karmaşık meselelerle mücadelelerini kolaylaştırabilir.

Internet Society'nin **Çok Paydaşlı Nitelikleri** mevcut çok paydaşlı süreçlerimize yönelik nesnel bir bakışı sağlayacağı gibi, bu süreçlerin kesintisiz olarak gelişimini de mümkün kılmaktadır.

Çok paydaşlılık tek bir model ya da “ya hep ya hiç” niteliğinde bir çözüm değildir. Belli bir sorunu çözmekten bir kurumun evrilmesine yardımcı olmaya kadar herhangi bir alanda kullanılacak bir yöntemdir.

Ortak Hedef ve Yöntemler

Hedefler

Hem OECD Güvenlik İlkeleri hem de mevcut deneyim, ortak hedeflerin başarı yolunda ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

İnternet'in açık, dağıtım ve bağlantılı doğasını – başarısının ayrılmaz nitelikteki anahtar özellikleri – yaşatabilmek için, alınan kararların şu hedefleri karşıladığından emin olmalıyız:

- İnternet'in güvenliği, istikrarı ve esnekliğinin korunması,
- Küresel birlikte işlerliğin ve açık ve işbirliğine dayalı mimarinin güçlendirilmesi,
- İzne tabi olmayan inovasyonun ve erişimin genişlemesinin sürdürülmesi,
- İnternet'in tüm dünyada sınırsız fırsat ve yenilikler sunan, dinamik ve yine de sağlam bir platform olarak gelişimine izin verilmesi.

Yöntemler

Küresel İnternet topluluğu – neredeyse her ülkenin teknik uzmanlar topluluğu, iş dünyası, sivil toplum ve hükümetlerinden insanlar – İnternet'in meydana getirilişi, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve koordine edilmesinde kırk yıldan fazla süreli bir deneyime sahip. Çeşitli yasal ve düzenleyici rejimle birlikte yan yana etkin bir şekilde çalışmaya dair birçok şey öğrendik.

Küresel kamusal iyiye etkin bir şekilde hizmet edecek yönde evrimini sürdürebilmesi için, mevcut çok paydaşlı süreçlerde belli niteliklerin sağlanması gerekmektedir. Karar alma süreçlerini ortak çalışmaya daha dayalı ve etkin hale getirebilecek, her paydaşın hayata geçirebileceği çıktılar üretilmesine yardımcı olacak bu niteliklerin, ayrıca birçok idari ve çok taraflı süreçte ve kurumda uygulanması da mümkündür:

1. **Kapsayıcılık ve şeffaflık,**
2. **Kolektif sorumluluk,**
3. **Etkin karar alma ve hayata geçirme,**
4. **Dağıtım ve uyumlu yönetim aracılığıyla işbirliği.**

Uygulamada çok paydaşlı yaklaşım

NETmundial

NETmundial Konferansı, 2014 yılının Nisan ayında Brezilya, São Paulo'da düzenlendi ve 97 ülkeden 1.480 paydaşlı bir araya getirdi. Tüm dünyadan paydaşların bulunduğu 180'den fazla yazılı katkıdan yola çıkan NETmundial, İnternet yönetişimi ve işbirliğinin evrimine rehber olacak İnternet Yönetişimi Usul İlkelerini geliştirdi.

İnternet Yönetişimi Usul İlkeleri

Paydaşların ele alınan meseleye uygun şekilde, anlamlı ve şeffaf katılım, rol ve sorumluluklarının olduğu **çok paydaşlı süreçler**

Mümkün olduğunca **açık, katılımcı** ve odaya dayalı karar alma

Herhangi bir paydaş kategorisinin aleyhine işlemeyen, **şeffaf, denetlenebilir, kapsayıcı ve eşitlikçi** nitelikte tabandan yukarı karar alma

İşbirlikçi ve ortak yaklaşımları özendirilen **dağıtım ve işbirlikçi**, merkezsizleştirilmiş çok paydaşlı bir ekosistem

Bir meseleden etkilenen herkesin, gerektiğinde yeteneklerini geliştirmede destek sağlanması dahil, karar alma süreçlerine **anlamlı katılımını sağlayan**

En önemlisi, tüm bu çok paydaşlı karar alma araçları tek ve ortak bir hedefin gerçekleştirilmesi için kullanıma sunulmaktadır:

İnternet yönetişimi insani gelişmişlik ve toplumsal kapsayıcılığı mümkün kılmakta etkili bir araç olabilmesi amacıyla evrensel, eşit imkanlarla, uygun fiyatlı ve yüksek nitelikli İnternet erişimini teşvik etmelidir.

Çok Paydaşlı Yönetişimin Nitelikleri

Kapsayıcılık ve Şeffaflık

Kapsayıcılık, işbirliğine dayalı karar alma süreçlerinin meşruluğunun temelidir. Kararlardan önemli derecede etkilenenlerin bu kararların alınma süreçlerine katılma şansı olmalıdır. Kapsayıcılık yalnızca takdir edilesi bir hedef değil, aynı zamanda etkin bir sürecin önemli bir parçasıdır. Bir süreç ne kadar az kapsayıcı olursa, süreç dışında kalanların güven ve desteğini alma ihtimali de o kadar azdır. Şeffaflık ise uzmanları ve ilgili grupları sürece dahil eden kapsayıcılığın önemli bir koşuludur.

Katkıların, sürecin ve karar almanın şeffaflığı, İnternet için temel bir öneme sahiptir. Küresel teknik uzmanlar topluluğu, böyle bir teknik standart geliştirme sürecini uzun zamandır uygulamaktadır ve bu süreçler kamuya açık olarak arşivlenmiş durumdadır. Deneyimlerimizin gösterdiği üzere, etkin bir karar alma sürecinde katkıların büyük bir çeşitlilik göstermesi ve nitelikli olmasının önemine nazaran gizlilik, bazen gerekli olsa da, çok daha az önemlidir. Ayrıca şeffaflık, tüm paydaşların dinlendiğini belgeleyebilmesi bakımından meşruluğun sağlanmasında önem arz etmektedir.

Aşağıda yer alan soruların cevaplanması bu koşulun değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yardımcı olabilecektir:

- Bir karar alma sürecinden önemli derecede etkilenenlerin bu sürece katılma şansları var mı?
- Katılımın önünde ne gibi engeller mevcut – dil, katılım masrafı, teknik ve usul bilgisi, kültürel normlar? Bu engelleri azaltmaya yarayacak faaliyet, süreç veya alternatif yollar var mı?
- Katılımın önünde ne gibi resmi engeller mevcut – üyelik şartı ve kısıtlamalar – ve bunlar kesinlikle gerekli mi? Katılımı genişletmek ve daha çok fikri sürece dahil edebilmek için ne gibi alternatifler mevcut?
- Tüm paydaşlar kapsayıcılık, meşruluk, katılım ve çıktılarının niteliği için şeffaflığın önemine dair ortak bir anlayışa sahip mi?
- Tüm paydaşlar her koşulda – girdiler, süreç ve çıktılar bakımından – olabildiğince şeffaf olmaya ve şeffaflık mümkün olmadığında bunun gerekçelerini belgelemeye hazır mı?

Kolektif Sorumluluk

Tüm paydaşlar İnternet'in süregelen canlılığı, toplumlar ve küresel ekonomiye katkılarına yönelik kolektif bir sorumluluğa sahiptir. Teknik uzmanlar topluluğunda bizler, İnternet'in ve teknolojilerinin dayandığı teknolojilerin açık standartlarının kolektif koruyucuları olduğumuza dair ortak bir hissi paylaşıyoruz.

- Tüm paydaşlar, kendi konularında, İnternet'in gelecekteki gelişimine yönelik kolektif bir sorumluluk hissini paylaşıyor mu? Küresel kamusal iyinin koruyuculuğuna dair aynı hedeflere sahipler mi?

Etkin karar alma ve hayata geçirme

En etkili kararlar, çeşitli bilgi kaynakları ve bakış açılarını göz önünde bulundurarak açık ve müzakereci şekilde yürütülen süreçler ile üretilen kararlardır. Bu, kararların hem niteliği hem de hayata geçirilmesinde geçerli bir husustur.

İnternet'in kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplumdan çeşitli paydaşlarca idare ediliyor olması nedeniyle, kararların başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi yaratıcı ve işbirliğine dayanan çözümleri gerektirmektedir. Bu, ulusal bir kanunun kabul edilmesi kadar basit değildir. Sürece katılan paydaşlar, kararın uygulanmasını bir başarıya dönüştürebilmek için daha çok emek harcarlar.

Uluslararası teknik standartlar genellikle gönüllü olarak benimsemiş ilkesine dayanırlar; teknik değerlerine bağlı olarak seçilir ve tanımlanır, kullanılabilirliklerine göre uygulanırlar. Küresel İnternet yönetişimi meselelerini müzakere ederken şunları sormalıyız:

- Esas tartışmaların başlamasından önce herkes süreci yönlendirecek ortak hedefler konusunda hemfikir mi ve temel soruların tekrar tekrar müzakere edilmemesini sağlayacak mı?
- En başından – ortak hedefler tanımlandığında – bir çıktının ilgili tüm paydaşlarca hayata geçirilebileceği açık mı?
- Kararların nasıl alınacağına dair paydaş grupları arasında ortak bir anlayış mevcut mu?
- Altyapıyı idare edenlerin ya da bir karardan en çok etkilenenlerin kararın alınması sürecine katılmaları için her şey yapıldı mı? Süreç, kararın uygulanmasını mümkün olduğu kadar kolaylaştırmaya yetecek kadar kapsayıcı ve şeffaf mıydı?

Dağıtım ve uyumlu yönetim aracılığıyla işbirliği

İşbirliği, iki ya da daha fazla insan ya da kurumun ortak bir hedefe ulaşmak için bir araya gelmeleri sürecidir. İnternet de farklı aktörlerin işbirliğine dayalı çabalarının ürünüdür. İnternet, artan sayıda aktörün bir araya gelerek birlikte çalışmasından fayda sağlar.

Teknik uzmanlar topluluğu, birçok aktörün çabalarından etkili bir şekilde yararlanabilmek için, işbirliği ve karşılıklı saygıya dayanan özerk yönetim sistemleri geliştirdi. Yani İnternet'i koordine eden örgütler gerektiğinde birlikte çalışabilir ve diğer hallerde kendi işlerini en iyi şekilde yapmaya odaklanırlar. İnternet yönetimine katılan birçok örgütün tamamlayıcı görevleri vardır. Biz de bu özerkliğin farkında olmalı ve örgütlerin faaliyetlerinin kesiştiği alanlarda diyalogu ve karşılıklı katılımı devam ettirmeliyiz. Böylece küresel ve dağıtım yönetim sistemimizi tamamen birlikte işler halde tutabiliriz.

- Aynı alanda çalışan örgütleri ya da devam eden süreçleri tespit ederek bilgi paylaşımı ve diyalog kurma amacıyla onlarla bağlantı kurduk mu? Diğer örgüt veya süreçlerin oynadıkları rollere saygı duymaya ve ürettikleri çıktıları kullanma konusunda yapıcı ve açık fikirli olmaya hazır mıyız?
- Müzakere ve karar alma süreçleri için tüm paydaşları belirledik ve ilgili ya da etkilenen herhangi bir tarafla işbirliği kurduk mu?
- Paydaşların yaratıcı nitelikte iletişimlerini artırmaya ve organik bağlantılar kurmalarını sağlamaya uygun araçlar kullanıldı mı?
- Gelişmeye devam edebilmek için bulgularımızı paylaşmaya ve diğer örgüt ya da süreçlerin başarılı usullerini benimsemeye açık mıyız?

Daha fazla bilgi ve kaynak için:

www.internetsociety.org/what-we-do/internet-issues/internet-governance